

TEREZA FRODLOVÁ / 18. 3. 2026

Fotochemické okénko: Daleká cesta digitální

Kino Ponrepo v březnu uvádí jeden z nejvýraznějších filmů Alfréda Radoka, který mohli diváci a divačky dlouho vidět jen v omezeném distribučním okruhu, neboť expresivní poetika, kterou Radok rámuje osudy jedné rodiny za holokaustu, působila v poúnorovém období nastupující estetiky socialistického realismu až příliš avantgardně. Snímek promítneme v digitálně restaurované podobě, které se mu pod dohledem Národního filmového archivu dostalo v roce 2019. Cílem digitálního restaurování bylo zpřístupnit film v současných kinech tak, jak jej mohlo vidět a slyšet jeho první publikum v roce 1949. Samotnému restaurování předcházelo rozsáhlé studium dochovaných filmových materiálů a nefilmových pramenů, které odhalilo komplikovanou distribuční historii filmu. Ačkoliv byl dokončen už v prosinci 1948, k promítání byl cenzurou schválen až v květnu 1949, přičemž mohl být uváděn jen v omezeném okruhu mimopražských kin.

Před digitalizací bylo nutné prozkoumat filmové materiály dochované v Národním filmovém archivu, kde se vedle originálního negativu obrazu nachází také duplikátní negativ zvuku, dva duplikační pozitivy a sedm kombinovaných kopií, z nichž žádná není původní. Jako zdrojový materiál pro digitalizaci byl použit duplikační pozitiv ze sedmdesátých let. Filmový materiál na acetátní podložce východoněmecké značky ORWO se zachoval ve velmi dobrém technickém stavu s minimálními známkami opotřebení.

Na základě porovnání filmových materiálů jsme zjistili, že ve všech dochovaných materiálech chybí části obrazu v rozsahu několika jednotek až desítek okének. Nadto se ve sbírce NFA nenachází žádná dobová kopie, která by mohla sloužit jako reference původní podoby filmu. Proto jsme oslovili filmové archivy v těch zemích, kde byl film na přelomu čtyřicátých a padesátých let uváděn. Díky tomu se podařilo objevit dvě

hořlavé nitrátní kopie ve francouzské La Cinémathèque de Toulouse. Vybraná nitrátní kopie pak sloužila nejen jako reference při digitálním gradingu, ale současně umožnila digitální rekonstrukci filmu. Obsahovala totiž nejen chybějící okénka, ale i původní úvodní titulek „Československý státní film uvádí“, který byl v ostatních materiálech nahrazen logem Ústřední půjčovny filmů.

Při digitálních retuších byly z filmu odstraněny pouze defekty způsobené stárnutím a opotřebením, jako jsou rýhy, prachové částice či nečistoty. Ponechány zůstaly ty prvky, které vznikly během natáčení nebo v laboratoři jako doklad dobové technologie a tvůrčích postupů. To se týkalo zejména archivních záběrů z dobových týdeníků a nacistického propagačního filmu *Triumf vůle* (1935). Tyto pasáže byly totiž výrazně mechanicky poškozené už v době, kdy je Radok do svého filmu zařadil. Ponechány zůstaly rovněž výrazné rýhy v několika krátkých hraných pasážích, které byly zastřiženy do sekvencí sestávajících z archivních materiálů, neboť šlo viditelně o tvůrčí záměr s cílem sjednotit vizuální charakter filmového obrazu. Obdobně se postupovalo i při restaurování zvuku. Odstraněny byly jen defekty, které vznikly v důsledku stárnutí či opotřebení filmového materiálu. S ohledem na charakter kontaktně snímaného zvuku zůstala zachována určitá míra šumu a praskání. Celkové podání zvuku bylo uzpůsobeno parametrům současných kinosálů tak, aby simulovalo dobové akustické podmínky kin.

Vzhledem k pochybnostem, zda bylo užití archivních materiálů v době vzniku filmu právně ošetřeno, oslovil NFA německý Bundesarchiv, který spravuje práva k jejich užití, a získal souhlas s jejich zařazením do restaurovaného filmu.